

ئەو پىاوەى ھەر ناوھـانى، (ديوانى نالى) مان بىردىن تەوہ! بە تەنىشت محەمدى مەلا كەرىمەوہ

ھـمن خورشید

ماوہ يەك بوو لە شارى سلـمانى دوور بووم، ھەلـك ھا تە پـش و سەرـكى
ئەو شارەم دا، ھەر ئەو ٧٧ ژەى لە ھەولـرەوہ بە ٧٧ كەوتىن، بىرم
كردەوہ ئەو دوو ٧٧ ژەى لەو ٧٧ دەبـم، لەپەناى ئەنجامدانى كارە
سەرەكـيە كەمدا كە مەبەستى ٧٧ يشتنم بوو، دەبـت سەرى يەك دوو
كەسايە تىيەكـيش بدەم، يەكـك ھەولـرەوہ بە ٧٧ محەمدى مەلا كەرىم بوو.
لە ٧٧ حەيدەر عەبدو ٧٧اوە ژمارە يەكـم دەستكەوت و تەلەفوونم بـى
كرد، كە وە ٧٧امى دا يەوہ لە دەنگى ٧٧ا وە ديار بوو پـشتر شتـكى
لە بارەى نيازە كە مەوہ زانىوہ، پـى گوتـم ئەگەر بـ ئەنجامدانى
چاوپـكەوتنە بـا وە ناكەم شتـكى ئەوتـت لە باوكمەوہ دەستبەكەوتـت،
چونكە دـخى تەندروستى باش نىيە و زـر شتى بىرنا يە تەوہ، وەلـ
ئەگەر تەنھا بـ سەردانىكردنە، ئەوا بەخـر بـىت و دواى بانگى عەسر
دەتوانن بـن.

ئـوارەى ٧٧ژى شەممە 13ى حوزەيرانى 2015 لەسەر وادە و ھاو ٧٧ لەگە
دوو ھاو ٧٧ پزىشكەمدا بە ٧٧كەوتىن، د.ھەكەوت كە من بـ خـشى پـى
دە ٧٧م ئىنسا يكلـ پىدياى بـدەنگ، ئاخىر سـروشتى وا يە زـربەى كات
بە ئارامى دادەنىشتـت و كەسـ ئەگەر پـشتر نەيناسىبـت وە دەزانـت
ھىچ نازانـت، كەچى پرسىارى دەربارەى ھەرشـت ٧٧ دەكەيت، ھـندە
بەوردى وە ٧٧ام دەداتەوہ، پرسىاركەر سەرى سو ٧٧دەمـنـت. د.زمناكـيش
كە ھاو ٧٧ پزىشكەكانى وەك ٧٧ز و خـشەويستىيەك زـرجار بە مامـستا
بانگى دەكەن، من پـى دە ٧٧م مامـستاي گەشتوگوزار، ئاخىر ئەو ھـندە
حەزى لە گەشتكردن و بينىنى ناوچەى دوور دەستى ئەم كوردستانە يە،
٧٧نگە ھاوتاي كەم بـت، باسى ھەر دەقەرـكى بـ بكەيت، دوو سبەى
كـمە ٧٧ ھاو ٧٧ قايىل دەكات و گەشتـكـيان بـ كـدەخات و پـكەوہ
خـيانى پـ دەگەيەنن.

سواری ماشان بووین و تله فوونمان ب ژماره ی ما ی مام ستا محمه د کرد، شیرین خانی هاوسه ری هه یگرت و ز ر خانه دانانه و میواننه وازانه وه یامی داینه وه و به ش وه یه کی ورد ناو نیشانی داینه. وه خت گه یشتین شیرین خان فهرمووی ل کردین و به ره و ژووری دانیشتن ی نمای کردین. که وه ژوور که وتین کاک مه حمه د له سر کورسیه ک دانیشتبوو، به وویه کی خ شه وه پ شوازی ل کردین. ما یان له و ما یانه بوو که له گه وه ژوور که وتندا دت ده کر ته وه و هه ست به غه ربی ناکه یت تیدا. ده گوتر ت نان وه ووی خاوه ن ما یه وه ده خور ت، ووخ ش و گهرموگو یان وای کرد زوو بکر نه وه، وه ک نه وه بوو سا یان ک ب ت ناسیاوی یه کدی بین و هاموش مان له ن واندا هه ب ت.

حه مه ی مه لا که ریم ب ز ربه ی خو نه رانی کورد ناو کی ئاشنایه و که س ک ئه گهر ته نیا دیوانه کانی نالی و مه حویشی خو ند ب ته وه، چاوی به ناوی وی و پ شه کینوو سینی وی و په راو ل و ل کدانه وه کانی وی له سر ئه و دیوانانه که وتوو.

تا چه ند سا یان له مه و بهر من ته نانه ت و نه یه کی و ونیشیم نه دیوو، ب یه له زه ینمدا و نه یه کی خه یا یم ب ی ک شابوو. ل به م دووایانه ده مبینی خه ک ک ده چوونه لای و و نه کانیان له ت ه ک مه یه تییه کاندا ب او ده کرده وه، و نه ی استه قینه یم دیت و و نه زه ینییه که ی پ شه و ختم ت ز ک له ق بوو، وه ل نه وه یش ته نیا عه ینه لیه قین بوو و ه شتا هه قه لیه قین نه مبینیوو، که له نزیکه وه دیتیم زیاتر ناسیم و ب م ده رکه وت پیاو کی هه تا ب ی خاکی و خ مانه یه و به هق کو ی مه لای موده یسه. سرچاوه زانستییه کان ئامازه ب نه وه ده که ن ز ر جار دهستی ب ماوه و پهروه رده ی ق ناغی منا ی در ژتره له دهستی ژینگه ی ق ناغه کانی دواتری ته مه نی مر ق!

ئه و له سر کورسییه ک دانیشتبوو، ئه گهرچی توانای ی کردن و هه ستانه وه ی به باشی نه بوو، گهرچی پ شه و خت ده مزانی ته مه نی له سهرووی حه فتاویه، که چی ه شتایش باوه م نه ده کرد له و ته مه نه دا ب ت، ئاخر زه رده خه نه یه کی کا ی چه شنی خه نده ی تازه لاوی، به رده وام له و خساریدا خ ی پیشان ده دات. نازانم مر ق چیه و نه و هه موو هونه ره چیه که خودا له دروستکردنیدا به خهرجی داوه؟ نه و نه فسوونه چیه که له ده موچاوی هه ند کاندا هه یه و له هی هه ند کی دیدا نابینر ت؟ که س او مان کرد، بهر له وه ی بزانت ک یین و هه سوکه و تمان چن ده ب ت له گه ی، ز ر به گهرمی پ شوازی ل کردین، هه رس کمان به ران به ری دانیشتین. خاتوو شیرینی هاوسه ری دوا ی نه وه ی به خه ری هه ناین،

ژووره کە ی بە جـهـشت. قە یـرـكـ ئارامی ژووره کە ی داپـشی، نه ئه و قسە ی کرد و نه ئـمه، دوو هاوـكـكـم جارجار به لاچاو ته ماشایه کی منیان ده کرد، وهـكـ ئه وه ی بـكـن ئه وه بـهـ هیچ ناـكـیت؟ ورده ورده ده می ده رکه ی قسه کرایه وه.

له شوـكـن و پیشه مانی پرسی، که من گوتم ده رونیـزیشکی (تووبی نه فسی) ده خوـكـنم، دواتر دوکتـر هـهـكـه وتیش گوتی: منیش هه مان شت ده خوـكـنم، بزه یه کی کرد و گوتی: چیه به طوبی نه فسییه وه گرتووتانه؟! دواتر دوکتـر زمناکـ گوتی: من هه ناوی (باطنی) ده خوـكـنم، به پـكـه نینه وه ئه و پرسی: ئه ی کهستان زاهیری (ظاهیری) ناخوـكـنن؟

هه زم ده کرد له باره ی زـكـس و ووداوه وه لـی بپـرم، وهـكـ هه ستم کرد وهـكـ پـشـتر له ته له فووندا كوـهـکـی پـی گوتبووم، به باشی نه یده توانی وهـكـامی پرسیاره کان بداته وه، ئه گه رچی وهـكـ پـشـتر باسم کرد، زه رده خه نه به رده وام له سهر لـی بوو و وای پیشانده دا وهـكـ زه مانی گهـنـجـتی به گوـه، بهـس ته مهـن کاری لـی کردبوو و وا ده رده که وت قیتاری له بیرچوونه وه نزیک وـستگـی ژیا نی بووبـته وه. هه ر پرسیارـكـمان لـی ده کرد، به کورتی وهـكـامی ده داینه وه و وهـكـامه کانیشی گشتی و دوور له ورده کاری بوون، له و ساته دا كـمـا لـی دوکتـر که مال مه زه هه ر و سه ردا نه که ی چهـنـد مانگ له وه وه ی خـكـمانم بیرکه وته وه، بـیـه بـه ویستی خـم چوومه سه ر باسی ماـی وان، هاوسه ره که ی پرسی: ئه ی توخوا که بـیشتن بـه لای، ته ندروستی چـنـبوو؟ منیش گـمـامه وه که تووشی له بیرچوونه وه بووبوو و نه یده توانی به باشی وهـKـام بداته وه. هه ر که ئه مه م گوت، كاـكـ مه مه د ده ستی به گریان کرد. خاتوو شیرین گوتی: “له گهـكـ دوکتـر که مالدا زـكـه فیک بوون، د. که مال زـKـ به یانیان که ده چوو بـه ده وام، ماـی ئـمه له سهر كـمـیدا بوو، لای ده دا، بـه ئه وه ی له گهـKـ حه مه پـكـه وه قسه بکهـن. زـKـ به کترین خـشـده ویست”.

من ده مزانی بهـشـکی گریانه که ی بـه دوکتـر که ماله، لـی به شه که ی دیکه ی بـه حاـی خـی و بـه گوزه ری زه مانه و بـه بایه خیی دنیا یه!

پرسی ژنتان هـناوه؟ بـه خـشـکردنی ئاگری باسه که، گوتم: ئه م دوو هاوـكـکـیه مه نه یانهـناوه، پزیشكـ زـبه یان درهـنگ ژن ده هـكـنن، تـئامـژگاری چیان ده که یته؟ بیهـكـنن یان نا؟

گوتی: که بـه یاره ژن بهـكـنن، زوو بیهـKـنن باشتره، درهـنگ ژنهـKـنان خـش نییه.. دواتر زانیم خـی له عومـرـکی گهـوره دا ژنی هـناوه.

هاوسه ره که ی که ته مه نی زـKـ له ته مه نی خـی گچکه تره، گوتی: “كاتـر شووم پـی کرد، زـKـ که س به لایانه وه سه یـر بوو. من له خـزانـکی شیوعی بووم، ئاماده نه بووم شوو به هه موو کهـسـ بکهـم، ئه م زـKـ باش

بوو، کراوه بوو، باوه ی به ئازادی ژن هه بوو، د ی پیس نه بوو..".
ئینجا به پکه نینه وه گوتی: "من له خشی کتبه کانیدا شووم پ ی
کرد، ئەو کات ز منا بووم. ئەوسا و ئستایش ز حزم له
خو نندنه وه یه". پرسیم: ئەی مامه ی له ما هوه چن بوو؟ ئستا
چ نه؟ ئارام دیاره. پکه نی و گوتی: "زوو توو ه ده ب ت، به تایبه تی
وه خ ت به دواي شت کدا بگه ت و دیار نه ب ت، بهس د ی هیچی ت دا
نییه، زوو ئاشت ده ب ته وه.

دواتر گوتی: "ئەم ز ربه ی کات هەر خەریکی خو نندنه وه و نووسین
ده بوو، هەر گه نجل ک نووسین کی به نایه ب لای ب ئەوه ی ته ماشای
بکات و پیدایا بچ ته وه، د ی نه ده شکاند و ده یگوت: گونا حن، گه نجن..
ئوه نده کاری ب خه ک کردووه، ب خ ی نه یکردووه". ئینجا گوتی:
"ز که هت که میوانمان ده هاتن، خ م به ده میانه وه ده بووم یان
منا داوای شت کیان کردبا هەر خ م ب م ئه نجام ده دان، له گه م ی
براکه مدا ده یانمبرد ب گه شت، ده موت همه گونا حه با خەریکی کاری
خ ی ب ت، ده مزانی هزی له ئیشه که یه تی".

گوتم: هاوسه ره که ی دوکتار که مالیش وه به ئت زت ز یارمه تی
م رده که ی ده دات، هه ردوو یان خ شبه به ختن. پکه نی و هیچی نه گوت.
له باره ی مام ستای موده ریسه وه پرسیارم کرد، مامه ی چن بوو؟ له
ک تایی عومریدا توانای مابوو یان نا؟ تووشی له بیرچوونه وه بوو بوو
یان نا؟ که وه فاتی کرد هه ستت به چی کرد؟ هەر وه ک پرسیاره کانی
له وه و پش، به کورتی وه مای داینه وه، گوتی: من له زووه وه له گه
باوکم و فاتیحی برامدا کارمان له سه ر ده ستنووس و دیوانی شاعیرانی
ک ن ده کرد، تا ک تاییه کانی ته مه نیشی هەر له گه ی بووم، بهس کات
مرد له لای نه بووم. است بوو ته مه نی خ ی کردبوو، به م پ م ناخ ش
بوو مرد، حزم ده کرد زیاتر بمایه..

شیرین خان گوتی: مام ستا (مه بهستی مام ستای موده یس بوو) که
جارجار ده هات ب ما هوه، له بهر خ یه وه گ رانیی ده وت و بانگی
منا ه کانی ده کرد، هه ن جاریش او ی (ژیوار) ی ده نا، ئەویش هار بوو
خ ی له دهستی اده پسکاند، گو ی (به یانی) ده گرت وایده زانی ژیواره،
ئەمیش هاواری ده کرد با پیره من ژیوار نیم!"

له په یوه ندی خ ی به هه ند له نووسه ره ع راقیه کانه وه پرسیارم
کرد، گوتی: له گه عه لی وه ردی پکه وه دانیشووین، د ستم بوو.
کت بمان پشکهشی یه کتر ده کرد. پرسیم چن له کوردی ده وانی؟ گوتی:
بیرم نایه قهت باسی کوردی کرد ب ت. گوتم ئەی هادی عه له ویت ده ناسی؟
گوتی: ز ر عه فیکم بوو.

له باره‌ی هه‌زار و هه‌من و شوکر مسته‌فاوه پرسیارم لای کرد، ده‌یگوت: له‌گه‌ هه‌موویاندا ده‌ست بووم، په‌که‌وه داده‌نیشته‌ن. له‌باره‌ی شوکر مسته‌فاوه گوتی: کوردیه‌کی باشی ده‌زانی.

ده‌مزانی به‌ ناوه‌نانی ئه‌و ده‌خ‌ش‌نیه، چونکه په‌شتر له‌ یه‌ك دوو دیداردا بینیومه‌ خ‌ی له‌ باسکردنی بواردووه، وه‌ل گوتم با ووبه‌وو له‌ خ‌ی بیبستم، پرسیم ده‌رباره‌ی مه‌سه‌وود مه‌مه‌د چی ده‌یت؟ وه‌ك چاوه‌م ده‌کرد، كه‌م‌ك ده‌موچاوی دا به‌یه‌كدا. یه‌ك‌است گوتی: دژی مارکسیزم بوو. به‌ دژایه‌تی مارکسیزمی ده‌کرد؟ گوتم: ئه‌ی خ‌ عه‌زیز مه‌مه‌د له‌گه‌لای ده‌ست بوو! سه‌ر‌کی با دا و گوتی: ده‌ستایه‌تی شته‌که و خ‌شه‌ویستی شته‌ك! زانیم باش وایه‌ درێزه‌ی په‌ نه‌ده‌م، به‌یه‌ چوومه‌ سه‌ر پرسیار‌کی تر.

پرسیم ئه‌ی ده‌رباره‌ی دوکت‌ر زه‌م‌می چی ده‌یت؟ گوتی: ز‌ر خو‌نه‌واره. ده‌ستی به‌ سه‌ر م‌ز‌کی ئه‌ولای در‌ژ‌کرد و گوتی: ئه‌وه کت‌به‌که‌یه‌تی به‌ی ناردووین، نیوه‌یم خو‌ندوو‌ه‌ته‌وه، ئه‌و نیوه‌که‌یشی ده‌خو‌نمه‌وه. ته‌ماشام کرد ژیان‌نامه‌که‌ی بوو. پرسیم: یه‌عنی تا ئ‌ستایش ئاوها ده‌خو‌نیه‌ته‌وه؟ گوتی: ده‌خو‌نمه‌وه، به‌س چاوم یارمه‌تیم نادات.

له‌ ناو و ژماره‌ی کت‌به‌کانیم پرسی، به‌باشی بیرى نه‌ما‌بوو. پرسیم: جاران مارکسی بوویت، ئ‌ستا چ‌ن بیرده‌که‌یه‌ته‌وه؟ گوتی: ئ‌ستایش مارکسیم، ز‌ر موعجیبه‌ی مارکسم و به‌استی ده‌زانم. من و فاتیحی برام هه‌ردوو‌کمان باوه‌مان به‌ مارکسیزم هه‌بوو.

گوتم: ئاخر كه‌سان‌ك هه‌بوون کاتی خ‌ی چه‌پ بوون، ئ‌ستا به‌ره‌و سه‌فیگه‌ری یشته‌وون، له‌و کاته‌دا ناوی فه‌ره‌اد شاکه‌لیم به‌بیردا هات، وتم خ‌ شاکه‌لی ده‌ناسی؟ گوتی: فه‌ره‌ادم ده‌ناسی، کاتی خ‌ی گ‌فاری مام‌ستای کوردی ده‌رده‌کرد، به‌س له‌ زوو‌ه‌وه‌ نه‌مدیوه، ئینجا گوتی: گه‌انه‌وه له‌ مارکسیزمه‌وه به‌ سه‌فیگه‌ری شته‌کی به‌مانایه‌!

پرسیم: سا‌مان‌که‌ باسی دیوانی سالم ده‌که‌یت، چی به‌سه‌ر هات؟ گوتی: کاتی خ‌ی له‌گه‌ باو‌کم کارمان له‌سه‌ری ده‌ست په‌ کرد، ئ‌ستا کاره‌کانی ته‌واو بووه و به‌یاره‌ چاپ بک‌ت. -کت‌به‌که‌ دوا‌ی ئه‌و دیداره به‌ابوو‌یه‌وه-

له‌ به‌ر گه‌رمیی ده‌مه‌ته‌ق‌که‌ و وو‌خ‌شیی خاوه‌ن ما، ئاگامان له‌ کات به‌ا و کات‌کمان زانی له‌ خ‌رئاوا نزیک‌بوو‌ینه‌ته‌وه. چه‌ند و‌نه‌یه‌کمان گرت و وخ‌سه‌تی ما‌ئاوا‌ییمان خواست.

له‌ ژووری دانیشتن ده‌رچووین و ه‌شتا له‌ناو هه‌وشه‌دا بووین، گو‌مان له‌ ده‌نگی گ‌رانیه‌کی ه‌واش بوو، هاوسه‌ره‌که‌ی په‌که‌نی و گوتی: “ئه‌وه

خٲٲه تی، جار جار ئاوها له بهر خٲٲه وه گٲٲرانی ده ٲٲت". هه مووان ٲٲکه وه ٲٲکه نین و له حه وشه ده رچووین.

محەمەدى مەلا كەرىم كوۋى مام-ستا عەبدولكەرىمى مودە-يسە، ساۋى 1933 لە بيارە لەدايكبوو، تەمەن-ك لە شارى بەغدا ژياو، ساۋى 1988 ژنى ھ-ناو، دوو كوۋ و كچ-كى ھەيە، لە شارى سل-مانى دەژ-ت.

- ئەم نووسىنە ساۋاتلىق و سائ مانگ لە مەوبەر نووسراوە.
- ئەم ئۆيە كەشمە 12 ى ئادارى 2017 ههواى كچى دواىى له میدیاكانه وه بایاوبوویهوه . هوانى شاد بێت.